

MÄNS
VÅLD
MOT
KVINNOR

Stadigvarande boende för våldsutsatta

Så arbetar kommunerna

Länsstyrelserna

Innehåll

Vägen ut ur våldet	5
Rätten till en trygg bostad	6
Kommunernas insatser	8
Stöd till att söka bostad	9
Förtur	9
Sociala hyreskontrakt	9
Andra insatser från kommuner	9
Lärande exempel	10
Utmaningar	12
Bostadsbristen försvårar	13
Samverkan över kommungränserna	13
Ekonomiskt våld begränsar möjligheterna	13
Lärande exempel	15
Samverkan – en nyckel till trygghet	17
Stöd och samverkan finns – men behöver utvecklas	17
Det fortsatta arbetet	18

Inledning

Vägen ut ur våldet

Mäns våld mot kvinnor är ett allvarligt samhällsproblem. Såväl kvinnor som män och icke-binära drabbas av våld i nära relationer. Kvinnor drabbas oftare av grovt, upprepat och kontrollerande våld av en manlig partner. Våldet förekommer i alla typer av relationer mellan närstående oavsett sexuell läggning, könsidentitet, samhällsklass, funktionsvariation och etnicitet. Enligt Brottsförebyggande rådet lever cirka 150 000 barn i Sverige tillsammans med en förälder som blivit misshandlad av den andra föräldern. För många våldsutsatta är hjälp att få tillfälligt skyddat boende det enda sättet att ta sig ur den omedelbara faran. Men vad händer sen?

Att hitta ett långsiktigt boende efter det tillfälliga skyddade boendet är en utmaning. Varje dag arbetar kommuner, skyddade boenden, kvinnojourer och volontärer för att skapa en tillvaro där våldsutsatta och eventuellt medföljande barn kan bygga en trygg framtid. Länsstyrelsernas kartläggning visar vilka utmaningar kommunerna möter och hur det drabbar de våldsutsatta. Rapporten beskriver vilka behov som behöver mötas för att fler våldsutsatta ska kunna ta nästa steg till ett stadigvarande boende och ett liv fritt från alla former av våld.

Bakgrund

Rätten till en trygg bostad

En trygg och säker bostad är en central förutsättning för ett gott liv för barn och vuxna. Rätten till bostad behandlas i flera olika internationella konventioner som Sverige anslutit sig till och framgår även i regeringsformen. Varje kommun har också ett ansvar för att ta fram riktlinjer för bostadsförsörjningen i kommunen. Lagstiftningen innefattar dock inte någon allmän skyldighet för kommunen att tillhandahålla bostäder för den som önskar eller behöver.

Svårigheterna för våldsutsatta personer att ordna stadigvarande boende har återkommande uppmärksammats av bland annat kommuner och kvinnojourer.

2021 gav regeringen länsstyrelserna i uppdrag att genomföra en kartläggning av kommunernas insatser för att hjälpa våldsutsatta personer att ordna stadigvarande boende. Detta för att öka kunskapen om kommunernas arbete och utmaningar.

Detta är en sammanfattning av den samlade nationella redovisningen. Hela rapporten kan läsas på lansstyrelsen.se/vasterbotten/om-oss/vara-tjanster.

För 1 av 3 kvinnor i akut hemlöshet har våld i nära relationer varit en bidragande faktor till hemlösheten.

Källa: Hemlöshet 2017 – omfattning och karaktär, Socialstyrelsen

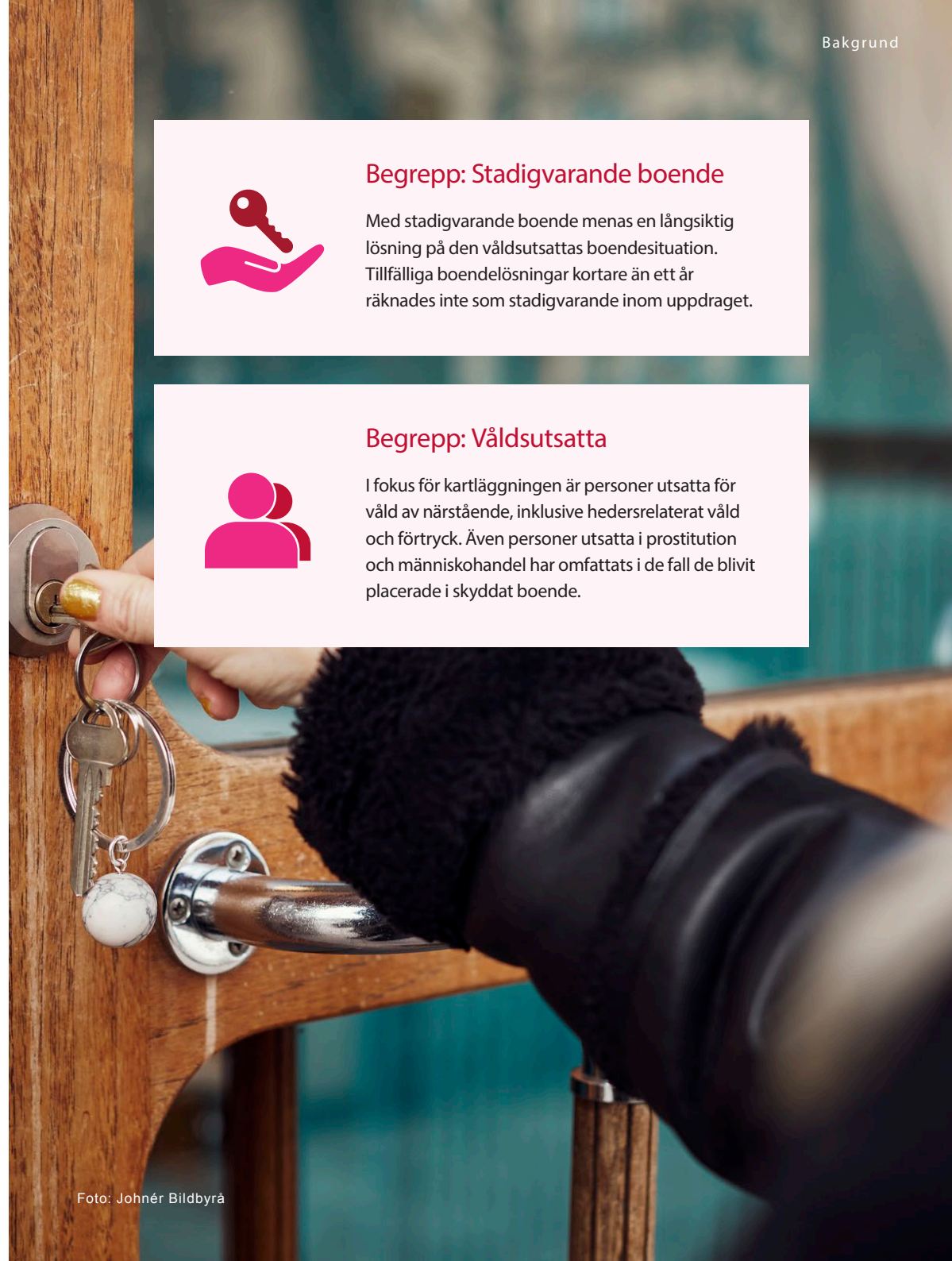
Begrepp: Stadigvarande boende

Med stadigvarande boende menas en långsiktig lösning på den våldsutsattas boendesituation. Tillfälliga boendelösningar kortare än ett år räknades inte som stadigvarande inom uppdraget.

Begrepp: Våldsutsatta

I fokus för kartläggningen är personer utsatta för våld av närstående, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Även personer utsatta i prostitution och människohandel har omfattats i de fall de blivit placerade i skyddat boende.

Resultat

Kommunernas insatser

Kommunernas insatser för att hjälpa våldsutsatta hitta stadigvarande boende varierar beroende på kommunernas storlek och förutsättningar. Gemensamt för flera kommuner är att det blir svårare när den våldsutsatta behöver byta hemkommun.

Den våldsutsatta behöver oftast själva ta ett stort ansvar för att söka stadigvarande boende, men kommunerna kan ge olika former av stöd. Det är till exempel vanligt att personalen vid det tillfälliga skyddade boendet får i uppdrag att hjälpa till med att söka bostad.

Vissa våldsutsatta är i extra stort behov av stöd. Till exempel de som:

- har skyddade personuppgifter
- har svag ekonomi eller skulder (ofta på grund av ekonomiskt våld)
- har någon form av funktionsnedsättning
- har problem med missbruk eller beroende
- är nyanlända
- är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck – inte minst unga vuxna.

På nästa sida hittar du några av de vanligaste insatserna som de tillfrågade kommunerna anger att de erbjuder för att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende.

Stöd till att söka bostad

En majoritet av kommunerna beskriver att de på olika sätt hjälper den våldsutsatta att söka bostad. Det kan handla om att ge information om hyresvärdar och bostadsförmedlingar men också mer praktisk hjälp med att söka bostad.

Förtur

I de flesta län finns det någon eller några enstaka kommuner som anger att våldsutsatta kan ansöka om förtur till bostad. Dessa kommuner samverkar vanligtvis med sitt kommunala bostadsbolag.

Så många kommuner uppgav att de under 2021 gett förtur till kvinnor som utsatts för våld av närstående.

Källa: Boverkets Bostadsmarknadsenkät 2022

Sociala hyreskontrakt

Sociala hyreskontrakt är en insats som många kommuner uppger att de kan tillhandahålla. Hur det konkret fungerar ser olika ut, exempelvis kan kommunen stå på hyreskontraktet eller gå in som garant åt den boende som då inte har besittningsskydd.

Andra insatser från kommuner

- Skyddat boende med bostadsgaranti
- Utslussningslägenhet
- Särskilda boendecoacher
- Bosökarskola
- Hyresgarantier

Lärande exempel:

Samverkansavtal hjälper våldsutsatta

Mora kommun har sedan många år tillbaka ett samverkansavtal med det kommunala bostadsbolaget. Under regelbundna möten har socialtjänsten möjlighet att lyfta de bostadsbehov som finns. Tack vare samarbetet tar det ofta bara några månader för den våldsutsatta att få ett stadigvarande boende.

Kommunala bostadsbolaget prioriterar

Sundsvalls kommun och det kommunala bostadsbolaget har ingått ett avtal om att avsätta en lägenhet i månaden till våldsutsatta. Det har förändrat situationen för socialtjänsten och gjort det enklare för utsatta och deras barn att hitta en stadigvarande bostad.

Jönköping flyttar våldsutövaren

I Jönköpings kommun finns ett koncept med en särskild lägenhet avsedd för personer som utövar våld. Syftet är att den våldsutsatta kan bo kvar i sitt hem. För att denna typ av insats ska fungera är det väldigt viktigt med återkommande risk- och skyddsbedömningar för den våldsutsatta.

Fler lärande exempel

Du kan läsa mer om dessa och fler lärande exempel på Nationellt centrum för kvinnofrids webbplats: www.nck.uu.se/kunskapsbanken/webbstod-for-kommuner

Du kan också hitta lärande exempel på Sveriges kommuner och regioners hemsida: www.skr.se/skr/tjanster/larandeexempel

Resultat

Utmaningar

Förutsättningarna att hitta stadigvarande boende till våldsutsatta varierar från fall till fall och från kommun till kommun.

Det kan vara svårt för den våldsutsatta att själv ordna bostad, i synnerhet om hen har skyddade personuppgifter eller andra försvärande omständigheter. Det kan till exempel handla om missbruks- eller beroendeproblematik. Kommunernas arbete kan också försvåras på grund av brister i kunskap och rutiner. Här är några av de utmaningar som kom fram i länsstyrelsernas kartläggning:

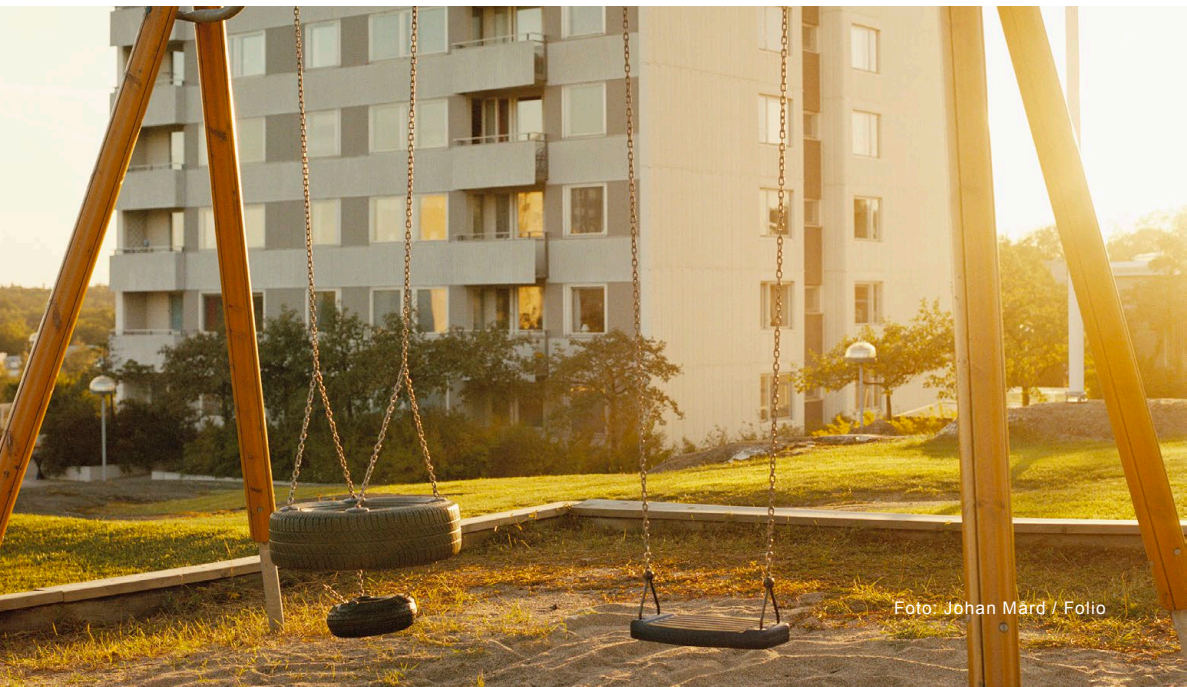

Foto: Johan Mård / Folio

Bostadsbristen försvårar

En majoritet av landets kommuner berättar att det finns en brist på bostäder i den egna kommunen. Situationen innebär att allt fler grupper behöver hjälp från kommunen att ordna bostad. Den ansträngda bostadsmarknaden innebär ett begränsat utbud av hyreslägenheter, vilket påverkar möjligheterna till bostad för många våldsutsatta. Personer med svag ekonomi har en särskilt svår situation.

Samverkan över kommungränserna

Många kommuner beskriver att det är svårt att hjälpa till när våldsutsatta behöver byta hemkommun. Till exempel kan en kommun inte bevilja förtur i en annan kommuns bostadskö.

Flera kommuner samarbetar med varandra, men de saknar ofta etablerade rutiner för samverkan. Detta riskerar att leda till att våldsutsatta och deras barn inte får den hjälp de behöver. Många kommuner uttrycker därför att de behöver stärkt stöd och ökad samordning för att utveckla samverkan över kommungränserna.

187
kommuner

Two thirds (187) of the country's municipalities cooperate when violence victims need to move to another municipality.

Källa: Boverkets Bostadsmarknadsenkät 2022

Ekonomiskt våld begränsar möjligheterna

Ekonomiskt våld innebär att förövaren tar kontroll över tillgångar och ekonomi. Det kan handla om att kontrollera hur partnern använder pengar, undanhålla inkomster eller ekonomisk information, skuldsätta partnern eller försvåra partnerns arbete eller studier. Det kan leda till svårigheter för den utsatta att ordna bostad, vilket kan göra det ännu svårare att lämna en våldsam relation. Flera kommuner beskriver att ekonomiskt våld i hög utsträckning påverkar möjligheterna att ordna stadigvarande boende.

På www.kronofogden.se kan du läsa mer om ekonomiskt våld och dess konsekvenser.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Det finns särskilda omständigheter att ta hänsyn till när det gäller personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. En sådan sak är att det ofta finns flera förövare. Därför kan den utsatta behöva bryta med hela eller delar av sitt nätverk, vilket kan påverka i vilka städer eller områden det stadigvarande boendet kan ligga. De utsatta är ofta unga vuxna i behov av flera stödinsatser, både under och efter vistelsen i skyddat boende boende. Det är därför viktigt att insatserna är långsiktiga.

På www.hedersfortryck.se kan du läsa mer om hedersrelaterat våld och förtryck.

Boendeinsatser till våldsutövare sällan ett alternativ

Kartläggningen visar att få kommuner har insatser för att få våldsutövaren att flytta. Totalt uppger fem länsstyrelser att det finns kommuner som arbetar systematiskt med frågan, gemensamt för dessa är att de är något större.

Många kommuner menar att det är svårt eller omöjligt att garantera säkerheten för den våldsutsatta när adressen är känd för våldsutövaren. Det krävs med andra ord låg till ingen risk för återfall, i kombination med motivation hos våldsutövaren, för att denna typ av insats ska bli aktuell.

Nationella centrumet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen Östergötland poängterar att detta arbetssätt inte är möjligt i hedersrelaterade ärenden.

Lärande exempel:

Samverkan inom län

Genom strukturerad samverkan mellan kommuner, i ett län eller nationellt, ökar möjligheterna till effektiva och välfungerande processer när en våldsutsatt behöver byta hemkommun. Flera lärande exempel finns:

Kompott Värmland

Ett samarbete mellan socialtjänsterna i länet och Länsstyrelsen Värmland. Elva deltagande kommuner frigör ett antal lägenheter per år. Socialtjänsterna kan sedan flytta ärendena mellan sig.

Länskomporten Västmanland

Ett samarbete initierat av Länsstyrelsen Västmanland och Köpings kommun. Länets samtliga tio kommuner deltar och organiserar regelbundet samverkansmöten.

Om du vill veta mer om länskomporternas arbete kan du läsa mer på respektive länsstyrelses hemsida.

Kommunnätverket Kompotten

Det nationella kommunnätverket Kompotten har syfte att underlätta för våldsutsatta med hög hotbild att byta kommun. I nätverket finns en tydlig arbetsgång för hur samverkan och ansvarsfördelningen mellan kommuner ska se ut.

Vägen framåt

Samverkan – en nyckel till trygghet

Länsstyrelsernas rapport beskriver flera verktyg och insatser som varit framgångsrika i att stötta våldsutsatta. Både i sökandet efter stadigvarande boende och annat tillfälligt boende.

– Förhoppningen är att rapporten ska bidra till hur arbetet för att stödja våldsutsatta till stadigvarande boende ska utvecklas, säger Lars Lustig, länsråd vid Länsstyrelsen Västerbotten.

Hur fungerar övergången från skyddat till stadigvarande boende runt om i Sverige? Hanna Hansson är utredare vid Länsstyrelsen Västerbotten och har arbetat med den nationella redovisningen.

– Rapporten ger en bild av stora utmaningar runt om i landet. De här svårigheterna kan innebära allvarliga konsekvenser för de våldsutsatta. Kvinnor och deras barn riskerar bli utan det skydd och stöd de behöver. Men rapporten visar även exempel på framgångsrika insatser, säger hon.

Stöd och samverkan finns – men behöver utvecklas

Det pågår mycket arbete runt om i landet, såväl hos kommuner som hos andra aktörer. Samtidigt framträder ett stort behov av regional och nationell samverkan, inte minst i de fall där den våldsutsatta måste byta kommun.

– Förutsättningarna skiljer sig mellan olika kommuner, men det många har gemensamt är en önskan om att stärka och utveckla de nätverk och samverkansstrukturer som finns – framför allt över kommungränserna, säger Hanna Hansson, utredare på Länsstyrelsen Västerbotten.

Och det handlar inte bara om stöd och samverkan mellan kommuner. Rapporten visar en tydlig bild av hur viktig roll näringsliv och civilsamhälle spelar i att möjliggöra stadigvarande boende. Det är exempelvis vanligt att kommunerna ger det skyddade boendet uppdraget att hjälpa den våldsutsatta i att söka stadigvarande boende, berättar Hanna Hansson.

– Generellt beskriver kvinnojourer att det för många våldsutsatta kvinnor och barn innebär en stor stress och press att leta efter bostad, vilket i sin tur påverkar deras möjlighet att landa i det skyddade boendet och ta till sig stödet. Här är det viktigt att de krav som ställs på individen är anpassade efter den utsattas förutsättningar och livssituation. Vidare är det viktigt att arbetet med stadigvarande boende för våldsutsatta ses som en del i en större helhet för våldsutsatta och deras eventuella barn, där bostaden är en viktig pusselbit bland andra.

Det fortsatta arbetet

Kommunernas ekonomi och förutsättningar påverkar vilka insatser som ges till stöd för våldsutsattas stadigvarande boende. Villkoren på bostadsmarknaden påverkar också våldsutsattas möjligheter till bostad liksom kommunernas förutsättningar och insatser.

– Många människor hamnar idag utanför bostadsmarknaden. Därför är en socialt hållbar bostadsförsörjning viktig, och våldsutsatta kvinnor och deras barn behöver synliggöras i det arbetet, säger Lars Lustig, länsråd vid Länsstyrelsen i Västerbotten.

Länsstyrelserna kommer fortsätta arbetet med att sprida lärande exempel och bidra till stärkt samordning.

– Med rätt resurser, verktyg och samverkan kan kommunerna utveckla sitt arbete. Länsstyrelserna ser fram emot att fortsatt stötta kommunerna i detta, säger Hanna Hansson.

Stärkt stöd till kommunerna

Socialstyrelsens uppdrag att stärka det nationella stödet till kommunerna pågår mellan 2022–2025. I uppdraget ingår bland annat att sammanställa en expertgrupp samt samordna och utveckla det nationella kommunnätverket Kompotten. Socialstyrelsen ska också fördela statsbidrag till kommuner.

På Socialstyrelsens hemsida kan du läsa mer om uppdraget samt ansöka om statsbidrag för att stärka din kommuns arbete med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende.

<https://statsbidrag.socialstyrelsen.se/kommuner>

Länsstyrelserna förebygger och bekämpar mäns våld mot kvinnor

Länsstyrelserna har i uppdrag att samordna och utveckla det våldsförebyggande arbetet i respektive län. I det ingår att regeringens nationella strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor ska få genomslag i länet.

Uppdraget är en del av regeringens jämställdhetspolitik och ska bidra till delmålet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Män och kvinnor, flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Länsstyrelsen samarbetar med kommuner, regioner och andra relevanta aktörer för att förebygga våld. Vi kan ge dig kompetensutveckling, erbjuda forum för dialog och samverkan eller berätta mer om hur andra jobbar. Kontakta din länsstyrelse för att få mer information om arbetet i just ditt län!

Länsstyrelserna